

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

В.о. ректора ДБТУ

Руслан ТИХОНЧЕНКО

«13» травня 2022 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування
для здобуття ступеня освіти магістр
на основі ступенів освіти бакалавр, магістр/освітньо-кваліфікаційного рівня
спеціаліст

Галузь знань

Спеціальність

Освітня програма

07 «Управління та адміністрування»

072 Фінанси, банківська справа та
страхування

Фінанси, банківська справа та
страхування

ЗМІСТ

Загальні положення.....	3
1. Вимоги до рівня підготовки вступників.....	4
2. Зміст фахового вступного випробування у розрізі дисциплін.....	5
3. Критерії оцінювання фахового вступного випробування.....	17
4. Порядок проведення фахового вступного випробування.....	18
Рекомендована література.....	19
ДОДАТКИ	
ДОДАТОК А Зразок «Екзаменаційний білет».....	26

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета фахового вступного випробування з фінансів, банківської справи та страхування – з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок вступників, яких вони набули під час навчання на освітньому ступені/рівні бакалавра/спеціаліста/магістра, з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем магістра спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування в межах ліцензованого обсягу спеціальності.

Завданням складання вступних випробувань є перевірка засвоєння системи теоретичних знань і оволодіння практичними навичками застосування знань та умінь, отриманих при вивченні фахових дисциплін бакалаврської програми, з метою перевірки здатності здобувачів до успішного проходження підготовки для здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Для проведення конкурсних фахових вступних випробувань на навчання на основі здобутих раніше освітніх ступенів освіти, наказом ректора ДБТУ створюються фахові атестаційні комісії, діяльність яких регламентується Положенням про приймальну комісію вищого навчального закладу, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 15 жовтня 2015 року № 1085 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 4 листопада 2015 року за № 1351/27796.

Проведення комплексного фахового вступного випробування за освітньо-професійною програмою підготовки магістрів зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування здійснюється за п'ятьма освітніми блоками, до складу яких входять наступні дисципліни:

Блок 1 - «Податкова система»;

Блок 2 - «Бюджетна система»;

Блок 3 - «Страхування»;

Блок 4 - «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання»;

Блок 5 - «Фінансовий ринок».

Блоки програми вступного випробовування відповідають чинній освітньо-професійній програмі та функціям і компетентностям, для виконання яких підготовлений бакалавр/спеціаліст/ магістр.

У кожному блоці інтегрується матеріал певного функціонального спрямування з різних дисциплін. При цьому органічно поєднуються теоретичні, прикладні питання та матеріал операційного характеру, що дає можливість виявити у вступника знання та уміння використовувати категорійний апарат, методи обґрунтувань і розрахунків. Завдання у білеті складаються у відповідності до зазначених дисциплін.

Фахове вступне випробування проводиться фаховою атестаційною комісією за програмою, затвердженою ректором ДБТУ. Програма фахового вступного випробування складена для вступників, які вступають на навчання до Державного біотехнологічного університету за ступенем освіти бакалавр спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування та визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань вступників.

Мета вступного фахового випробування полягає в комплексній перевірці знань вступників, отриманих ними в результаті вивчення дисциплін та оцінці відповідності цих знань вимогам до навчання за ступенем магістр зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та допуску до участі у конкурсному відборі.

Умови проведення вступних випробувань. Фахові вступні випробування проводяться в усній формі, у вигляді іспиту, в підготовленій аудиторії. Іспит в усній формі проводиться не менше, ніж двома членами комісії з кожним вступником, яких призначає голова фахової комісії згідно з розкладом у день іспиту. Під час іспиту члени комісії відмічають правильність відповідей в аркуші усної відповіді, який по закінченні іспиту підписується вступником та членами відповідної комісії. Інформація про результати іспиту оголошується вступникові в день його проведення.

Змістовно-методичне забезпечення вступних випробувань здійснюють науково-педагогічні працівники профільних кафедр.

1. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

До проходження фахового вступного випробування допускаються вступники, які виконали повністю навчальний план за освітніми ступенями бакалавр, магістр (спеціаліст) і отримали диплом за відповідною або іншою спеціальністю.

Вступник повинен знати:

- термінологію, що стосується основних понять за фахом;
- основні економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки між процесами та явищами різних рівнів економічної системи.
- теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.
- особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.
- механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансової діяльності суб'єктів господарювання, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

Вступник повинен вміти:

- вільно володіти термінологією за фахом;
- володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінансові ринки, страхування);
- застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти;
- формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію;
- володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

2. ЗМІСТ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ У РОЗРІЗІ ДИСЦИПЛІН

Програма фахового вступного випробування для зарахування на навчання за ступенем освіти магістр за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування містить основні питання за такими темами:

БЛОК 1. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Тема 1. Теорії виникнення податків

Загальні теорії виникнення податків та їх характеристика. Характеристика теорій обміну, атомістичної, насолоди, страхової премії, класичної, кейнсіанської, монетарної та теорії економіки пропозиції. Теорії виникнення податків та їх характеристика. Характеристика теорій співвідношення прямого і непрямого оподаткування, теорії єдиного податку, теорії пропорційного і прогресивного оподаткування та теорії перекладання податків.

Тема 2. Сутність та характеристика податків

Роль податків в формуванні доходної частини бюджету. Поняття податку, його характерні ознаки. Елементи податків. Співвідношення податку, мита і збору, їх загальні риси та відмінності. Функції податків. Класифікація податків за різними ознаками. Характеристика прямих і непрямих податків, позитивні та негативні їх риси. Способи розмежування прямих і непрямих податків. Ставки податків та їх види. Уникнення подвійного оподаткування. Методи усунення подвійного оподаткування. Міжнародні угоди і їх види. Основні цілі та задачі укладення міжнародних договорів.

Тема 3. Податкова система України

Принципи побудови податкової системи за А. Смітом та А. Вагнером. Перелік і характеристика сучасних принципів побудови податкового законодавства у відповідності до Податкового кодексу України. Фактори, показники і структура податкової системи. Система податків в Україні. Характеристика місцевих та загальнодержавних податків. Реформування податкової системи України.

Тема 4. Порядок обчислення і сплати податку на додану вартість

Місце податку на додану вартість (ПДВ) в системі непрямих податків. Загальна характеристика ПДВ. Визначення податкового зобов'язання з ПДВ, податкового кредиту, бюджетного відшкодування та податку, що необхідно сплатити в бюджет. Платники ПДВ. Визначення об'єкта оподаткування ПДВ і операцій, що не є об'єктом оподаткування. Операції, що оподатковуються за нульовою ставкою та такі, що звільнені від оподаткування ПДВ. База оподаткування ПДВ. Ставки. Податкова накладна, її реквізити та порядок

заповнення. Інші документи, що є підставою для віднесення сум до податкового кредиту. Визначення дати виникнення податкового зобов'язання з ПДВ і права на податковий кредит. Пропорційне віднесення сум податку до податкового кредиту. Порядок проведення бюджетного та експортного відшкодування ПДВ. Особи, що не мають права на отримання бюджетного відшкодування. Автоматичне відшкодування ПДВ, особи, що мають право на таке відшкодування. Податкові періоди. Строки сплати ПДВ.

Тема 5. Порядок обчислення і сплати акцизного податку

Місце акцизного податку в системі непрямих податків. Визначення акцизного податку. Платники. Податкові агенти. Об'єкти оподаткування акцизним податком. База оподаткування. Ставки. Порядок розрахунку акцизного податку. Пільги. Визначення дати виникнення податкового зобов'язання. Порядок і строки сплати податку та подання декларації з акцизного податку. Виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів.

Тема 6. Порядок обчислення і сплати мита

Визначення мита та єдиного митного тарифу України. Види мита. Об'єкт оподаткування. Механізм і порядок розрахунку і сплати. Особливі види мита. Звільнення від сплати мита.

Тема 7. Порядок обчислення та сплати податку на прибуток підприємства

Місце податку на прибуток в системі прямих податків. Визначення платників податку. Об'єкт оподаткування. Порядок визнання доходів з податку на прибуток. Склад витрат з податку на прибуток та порядок їх визнання. Витрати, що не враховуються при визначенні оподатковуваного прибутку. Податкова база, ставки та порядок обчислення податку на прибуток. Звільнення від оподаткування з податку на прибуток. Порядок перенесення балансових збитків по прибутку на наступні податкові періоди. Строки сплати податку.

Тема 8. Порядок обчислення і сплати податку на доходи фізичних осіб

Платники податку на доходи фізичних осіб, об'єкт та база оподаткування. Доходи, які включаються до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку. Доходи, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу. Порядок розрахунку. Податкові соціальні пільги. Податкова знижка та обмеження права щодо її нарахування. Ставки податку на доходи фізичних осіб і їх характеристика. Порядок утримання податку на доходи фізичних осіб. Порядок перерахунку податку в бюджет. Порядок розрахунку податку за специфічними операціями.

Тема 9. Рентна плата

Складові рентної плати (користування надрами для видобування корисних копалин; користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин; користування радіочастотним ресурсом України; спеціальне використання води; спеціальне використання лісових ресурсів; транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України). Платники, об'єкти оподаткування, бази оподаткування та ставки рентної плати. Строки сплати рентної плати та подання декларації. Норма про відповідальність платника за несплату узгодженої суми авансових внесків з рентної плати протягом строків, визначених Кодексом, у вигляді штрафу.

Тема 10. Екологічний податок

Сутність екологічного податку. Визначення платників податку. Податкові агенти. Об'єкт та база оподаткування. Ставки податку в залежності від виду викиду, класу небезпеки та рівня небезпечності відходів. Механізм розрахунку податку за різними об'єктами. Порядок подання податкової звітності та сплати податку.

Тема 11. Порядок обчислення і сплати місцевих податків і зборів

Сутність місцевих податків і зборів та їх місце у податковій системі України. Склад місцевих податків і зборів. Характеристика кожного з місцевих податків і зборів: платники; об'єкти оподаткування; об'єкти, які не оподатковуються; база оподаткування; ставки податків (зборів); порядок обчислення та сплати суми податків (зборів); податковий період.

Тема 12. Порядок обчислення і сплати податку на майно

Платники, об'єкт і база податку. Складові податку на майно, особливості їх встановлення (плата за землю; транспортний податок; податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки). Порядок розрахунку податків на майно. Пільги для юридичних і фізичних осіб. Майно, яке не підлягає оподаткуванню. Податковий період та порядок обчислення, строк сплати плати податку на майно.

Тема 13. Порядок нарахування і сплати єдиного податку

Групи платників єдиного податку та суб'єкти господарювання, які не можуть бути платниками єдиного податку. Об'єкт оподаткування. Ставки єдиного податку для юридичних і фізичних осіб та особливості з врахуванням яких вони застосовуються. Податковий (звітний) період та порядок нарахування і строки сплати єдиного податку. Податки і збори, які входять до складу єдиного податку. Підстави для прийняття органом державної фіскальної служби рішення про відмову у видачі суб'єкту господарювання свідоцтва платника єдиного податку. Порядок переходу на єдиний податок.

БЛОК 2.

БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави

Сутність та функції державного бюджету. Особливості бюджету як самостійної економічної категорії. Вплив бюджету на соціально-економічні процеси та фінансові можливості держави. Складові частини бюджету: загальний та спеціальний фонди. Резервний фонд бюджету. Характеристика бюджетного механізму та його складових. Роль бюджету держави в розвитку країни. Об'єктивні та суб'єктивні фактори, що впливають на формування й використання Державного бюджету України. Вплив економічних, соціальних та політичних факторів на Державний бюджет України. Взаємозв'язок розподілу та перерозподілу національного доходу з формуванням державного бюджету. Кількісний та якісний вплив бюджету на економіку. Сутність бюджетної політики. Основні напрямки бюджетної політики держави на сучасному етапі її розвитку.

Тема 2. Бюджетна система України та принципи її організації

Сутність бюджетної системи, її склад. Поняття про зведений бюджет України. Принципи організації бюджетної системи України: єдності бюджетної системи, збалансованості, самостійності, повноти, обґрунтованості, ефективності та результативності, субсидіарності, цільового використання бюджетних коштів, справедливості і неупередженості, публічності та прозорості.

Тема 3. Бюджет як головний фінансовий план держави

Система фінансових планів країни. Чинники, що визначають центральне місце бюджету у системі фінансових планів держави. Місце та роль Держбюджету в системі фінансових планів України. Бюджет як річний фінансовий план країни та його структура. Фактичний, структурний та циклічний бюджети, їх характеристика.

Сутність та методи бюджетного планування. Програмно-цільовий метод бюджетного планування та його впровадження в практику бюджетного планування в Україні. Сутність бюджетного прогнозування. Чинники, що визначають якість розробки бюджету.

Сутність та призначення Бюджетної класифікації. Класифікація доходів бюджету. Класифікація видатків бюджету. Класифікація фінансування бюджету. Класифікація державного боргу.

Сутність бюджетного процесу. Етапи бюджетного процесу, його роль та методи впливу на економічні процеси в державі. Бюджетний процес та його застосування у бюджетному плануванні.

Тема 4. Профіцит бюджету. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування

Сутність профіциту та дефіциту бюджету. Активна та пасивна форми бюджетного дефіциту. Види бюджетного дефіциту: фактичний, плановий,

структурний, циклічний, прихований. Концепції збалансованості бюджету: концепція щорічного балансування бюджету, концепція циклічного балансування бюджету, концепція функціональних фінансів.

Методи фінансування бюджетного дефіциту: за рахунок податкової політики, за рахунок боргового фінансування, кредитно-грошова емісія (монетизація), випуск позик. Економічні наслідки бюджетного дефіциту. Шляхи подолання бюджетного дефіциту. Бюджетна класифікація фінансування бюджету.

Тема 5. Система доходів бюджету

Економічна сутність та класифікація доходів бюджету за різними критеріями: джерелами формування та утворення, рівнем централізації, умовами залучення, частотою появи, методами залучення та ін. Принципи формування доходів бюджету. Методи залучення коштів до доходної частини бюджету. Види надходжень до Державного бюджету України. Фактори, що впливають на формування доходів бюджету.

Доходи Державного бюджету України: сутність та види надходжень. Доходи загального та спеціального фонду. Бюджетна класифікація доходів державного бюджету. Розділи Бюджетної класифікації доходів бюджету (податкові та неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, офіційні трансферти). Методи залучення доходів: фінансові та нефінансові.

Тема 6. Система видатків та кредитування бюджету

Поняття видатків бюджету. Фактори, що впливають на різноманітність видів бюджетних видатків. Поняття витрат бюджету. Розподіл витрат загального та спеціального фондів бюджету на витрати розвитку і витрати споживання.

Принципи розподілу видатків. Розподіл видатків державного бюджету за видами. Захищені статті видатків бюджету. Бюджетна класифікація видаткової частини бюджету.

Бюджетне фінансування та бюджетне резервування. Принципи фінансування видатків. Форми бюджетного фінансування: фінансування за системою «нетто-бюджет» та за системою «брутто-бюджет». Методи фінансування видатків та їх реалізація. Державне споживання та бюджетне фінансування юридичних і фізичних осіб. Інструменти, за допомогою яких здійснюється бюджетне фінансування та їх характеристика.

Сутність кошторисного фінансування. Форма кошторису та його складові. Зведені кошториси і зведені плани асигнувань. Порядок розгляду і затвердження кошторисів. Основні вимоги щодо виконання кошторису.

Тема 7. Місцеві бюджети. Міжбюджетні відносини та система бюджетного вирівнювання

Місце та роль місцевих бюджетів у бюджетній системі країни. Загальний та спеціальний фонди місцевого бюджету. Поняття про поточний бюджет та бюджет розвитку. Структура поточного бюджету і бюджету розвитку.

Доходи місцевих бюджетів, їх склад. Характеристика власних, закріплених, регульованих доходів, субвенцій та дотацій. Видатки місцевих бюджетів, їх характеристика. Поняття про видатки розвитку та поточні видатки.

Міжбюджетні відносини. Поняття про міжбюджетні трансферти, мета їх регулювання. Види міжбюджетних трансфертів, їх характеристика. Дотації вирівнювання, поняття, механізм розподілу. Коефіцієнт вирівнювання. Субвенції. Перерахування доходів до державного бюджету. Додаткові дотації.

Умови, на яких проводяться бюджетні трансферти.

Тема 8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку

Аналіз видатків на розвиток економіки України. Склад видатків на розвиток економіки та їх характеристика. Державна фінансова підтримка економіки: пряме та непряме бюджетне фінансування. Основні критерії відбору підприємств для надання фінансової підтримки.

Фінансова підтримка з боку держави: форми та напрямки надання. Надання фінансової підтримки на безповоротній основі. Кредитування підприємств за рахунок надання бюджетних позик: сутність та джерела фінансової підтримки. Надання пільг як форма фінансової підтримки з боку держави. Бюджетні інвестиції.

Наука як провідний фактор соціально-економічного розвитку суспільства. Скорочення науково-технічного та інтелектуального потенціалу України та згубні наслідки цього. Аналіз виконання видаткової частини Державного бюджету України щодо фінансування науки. Централізовані джерела прямого фінансування науки. Законодавча база розподілу державних коштів. Непрямі важелі фінансування розвитку наукової діяльності.

Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист і соціальну сферу

Фактори, що впливають на загострення соціальних проблем і виникнення соціальної нестабільності в Україні. Соціальна функція держави. Види та форми соціальних гарантій з боку держави, напрямки реалізації. Соціальна політика: зміст, завдання, об'єкт, суб'єкт та межі компетенції. Соціальний захист: зміст, форми та методи. Класифікація соціальних нормативів. Соціально-економічні гарантії: зміст та напрями застосування. Джерела фінансування соціальних гарантій. Індикація грошових доходів як форма надання соціальних гарантій, їх види. Соціальний сектор економіки держави: мета його діяльності та джерела фінансування.

Визначення обсягу видатків держави на соціальну сферу і соціальний захист виходячи з обсягу ресурсів бюджету та контингенту одержувачів. Види та механізм надання допомоги різному контингенту одержувачів. Кошторисне фінансування підприємств соціальної сфери. Фінансування видатків за рахунок міжбюджетних трансфертів та субвенцій.

Тема 10. Видатки бюджету на управління та оборону

Сутність та класифікація видатків на державне управління. Структура та склад видатків на державне управління.

Сутність видатків на оборону держави. Фактори, що впливають на обсяги оборонного бюджету. Склад видатків на національну оборону України відповідно до функціональної бюджетної класифікації.

Сутність видатків на фінансування національної оборони. Специфіка кошторису видатків на утримання Збройних сил України. Механізм фінансування видатків Міністерства оборони України Державним казначейством. Кошторисне фінансування органів і установ національної оборони. Класифікація видатків згідно з економічною класифікацією у єдиному кошторисі. Поточні та капітальні видатки та їх склад. Органи контролю за цільовим використанням бюджетних коштів, які спрямовуються на фінансування національної оборони.

Тема 11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу

Сутність поняття «державні запозичення». Оформлення запозичень за допомогою цінних паперів. Види цінних паперів. Класифікація запозичень. Чинники, що обумовлюють залучення запозичень. Запозичення як джерело фінансування бюджетного дефіциту. Право на здійснення запозичень. Передумови випуску державних позик. Джерела погашення державних запозичень.

Сутність державного боргу та його види. Законодавче регулювання граничного обсягу державного боргу. Основні причини виникнення та зростання державного боргу. Сутність управління державним боргом та необхідність цієї процедури. Методи оцінки державного боргу за показниками боргу на душу населення, співвідношенням між державним боргом та індивідуальними доходами та величиною боргу відносно ВВП. Обслуговування боргу. Погашення державного боргу.

Сутність поняття видатків з управління державним боргом. Необхідність забезпечення ефективності державного кредиту з боку держави. Коефіцієнт обслуговування боргу та небезпечність державного боргу. Джерела погашення внутрішнього боргу: бюджетні кошти; кошти, отримані від приватизації державного майна; нові запозичення.

Методи управління державним боргом: рефінансування; конверсія; консолідація; уніфікація; обмін за регресивним співвідношенням; відстрочка погашення; реструктуризація; анулювання. Економічні наслідки державного боргу.

Класифікація боргу за типом кредитора (внутрішній, зовнішній) та за типом боргового зобов'язання (заборгованість за довго-, середньо-, короткостроковими зобов'язаннями, векселями та іншими зобов'язаннями)

БЛОК 3.

СТРАХУВАННЯ

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування

Необхідність вивчення основ страхової справи. Завдання дисципліни. Загальна характеристика розвитку страхування в Україні. Необхідність страхового захисту та форми його проведення. Витоки страхування. Соціально-економічна сутність та зміст страхування як економічної категорії, його

специфічні ознаки та зв'язок зі страховим фондом. Значення страхового фонду і страхування у забезпеченні розширеного виробництва. Соціально-економічна суть, необхідність і відмінні ознаки страхування, як самостійної економічної категорії. Функції та принципи страхування, їх характеристика.

Страхування у фінансовій системі держави. Роль страхування в умовах ринкової економіки.

Тема 2. Класифікація страхування

Класифікація страхування: поняття та значення. Основні підходи до класифікації страхування. Класифікація за історичними ознаками. Класифікація страхування за об'єктами: галузі, підгалузі та види страхування. Форми проведення страхування (класифікація за юридичними ознаками). Порівняльна характеристика обов'язкового та добровільного страхування.

Критерії за якими розмежовуються об'єкти страхування і обсяги страхової відповідальності. Взаємозв'язок між елементами класифікації страхування. Особливості і принципи обов'язкового та добровільного страхування.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка

Сутність ризику як теоретичної категорії. Сутність, роль та місце ризиків у страхуванні. Зв'язок між ризиком та організацією страхування. Негативні наслідки ризику. Визначення ризику. Ризикові обставини і страховий випадок. Критерії відповідності ризиків страховим та їх характеристика. Об'єкт та суб'єкт ризику, джерело ризику. Оцінка ризику і її зміст. Види ризиків та їх класифікація.

Ризик у системі управління страховою компанією. Ризик-менеджмент страхової організації. Етапи ризик-менеджменту (аналіз ризику, контроль за ризиком, фінансування ризику) та їх характеристика. Ризики об'єктів страхування. Методи оцінювання ризику за конкретним об'єктом та їх характеристика. Страховий андерайтинг у системі ризик-менеджменту.

Тема 4. Страховий ринок

Сутність страхового ринку та його функції. Обов'язкові умови функціонування страхового ринку. Структура та інфраструктура страхового ринку. Внутрішня будова та зовнішнє оточення страхового ринку. Структурні елементи страхового ринку (страховики, страхувальники, об'єднання страховиків) та їх характеристика. Страхові та нестрахові посередники, їх роль на страховому ринку. Державне регулювання посередницької діяльності.

Характеристика становлення та розвитку страхового ринку України. Порівняльний аналіз страхового ринку України із страховими ринками західноєвропейських країн. Вітчизняний страховий ринок і міжнародна інтеграція. Стан та тенденції розвитку світового страхового ринку.

Тема 5. Страхова організація

Поняття, правовий статус страхової компанії. Види страхових компаній та їх характеристика. Організаційно-правові форми страховиків. Нормативні

вимоги щодо створення та функціонування страхової організації. Страхова компанія як суб'єкт страхового ринку.

Організаційна структура страхової компанії. Органи управління страховою компанією та їхні функції. Ресурси страхової компанії та порядок їх формування. Відокремлені підрозділи страховика (представництва, філії) та їх характеристика. Припинення діяльності страхової компанії: реорганізація (злиття, приєднання, поділ, перетворення) чи ліквідація. Об'єднання страхових організацій: необхідність створення та функції.

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

Державне регулювання страхової діяльності. Функції і права НБУ як регулятора страхового ринку. Страховий маркетинг. Кадрове забезпечення страхової діяльності. Удосконалення державного нагляду за страховою діяльністю.

Тема 7. Особисте страхування

Обов'язкове і добровільне страхування. Порядок внесення страхових платежів. Об'єкти добровільного страхування. Укладання і припинення угоди на страхування. Зміст змішаного страхування життя і критерії відбору контингенту. Обсяг страхової відповідальності по змішаному страхуванню життя. Визначення тарифних ставок страхових внесків. Зміст страхування додаткової пенсії. Добровільне страхування від нещасних випадків за рахунок коштів підприємств. Страхування пасажирів. Медичне страхування. Особливості побудови тарифів по страхуванню життя. Зміст одноразової і річної тарифної ставки. Розрахунок одноразової нетто-ставки. Основне джерело формування резерву внесків. Визначення обсягу сукупного резерву внесків.

Тема 8. Майнове страхування

Класифікація майна громадян для проведення страхового захисту. Страхування домашнього майна. Страхування засобів транспорту. Страхування майна громадян, що займаються індивідуальною трудовою діяльністю. Визначення страхових сум по добровільному страхуванню. Економічний зміст страхування основних і оборотних фондів. Страхувальники і об'єкти страхування. Страхування об'єктів за основою і додатковою угодою. Принципи оцінки основних і оборотних фондів. Суть системи пропорційної відповідальності страхування. Ставки страхових платежів, їх диференціювання і методи визначення. Укладання і припинення угод про страхування.

Тема 9. Страхування відповідальності

Економічна необхідність страхування відповідальності, його зміст та структура. Особливості страхування відповідальності та їх характеристика. Об'єкти та суб'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності.

Страхування цивільно-правової відповідальності власників автотранспортних засобів. Форми страхування. Моторне (транспортне) страхове бюро України, його завдання і функції. Міжнародна система

автотранспортного страхування «Зелена картка»: необхідність створення та функціонування.

Страхування професійної відповідальності та відповідальності роботодавців. Страхування перевізників за транспортування небезпечних вантажів. Страхування відповідальності виробника за якість продукції. Страхування відповідальності за екологічне забруднення (екологічне страхування). Інші види страхування відповідальності.

Тема 10. Перестраховування і співстраховування

Економічна необхідність перестраховування, його зміст та значення. Функції перестраховування та їх характеристика. Методи перестраховування: факультативний, облігаторний та змішаний. Форми проведення перестраховувальних операцій та їх характеристика. Види договорів перестраховування.

Законодавче забезпечення перестраховування в Україні. Особливості перестраховування ризиків у нерезидентів. Порядок проведення перестраховувальних операцій. Становлення ринку перестраховування в Україні.

Співстраховування та механізм його дії.

Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика

Основні принципи організації фінансів страховика. Доходи страхової компанії, їх склад і характеристика. Витрати страхової компанії, їх склад та характеристика. Фінансовий результат страхової організації та порядок його обчислення. Особливості оподаткування страхових компаній.

Тема 12. Фінансова надійність страхової компанії

Фінансова надійність страхової організації. Умови забезпечення платоспроможності страхової компанії. Страхові резерви: порядок формування і розміщення. Інвестиційна політика страховика. Фінансові показники діяльності страхової компанії Підвищення фінансової надійності та гарантій щодо страхових виплат та страхового відшкодування. Рейтинговий підхід до визначення надійності страхових компаній

БЛОК 4

ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання

Капітал підприємства та його економічна сутність. Зміст та основні завдання фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Фінансова діяльність підприємства в системі функціональних завдань фінансового менеджменту. Організація фінансової діяльності підприємств.

Поняття фінансування. Класифікація форм фінансування за джерелами і походження капіталу та за правовим статусом інвесторів. Критерії прийняття рішень у сфері фінансування. Зміст, форми та напрямки правового регулювання фінансової діяльності і суб'єктів господарювання.

Сучасні теорії фінансування: класична, неокласична, неконституційна. Теорема іррелевантності. Теорія вибору портфеля інвестицій. Модель оцінки доходності активів (CAPM). Теорія арбітражного ціноутворення. Теорія агентських відносин при фінансуванні. Теорія фінансового посередництва.

Тема 2. Особливості фінансової діяльності суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм

Зв'язок між фінансуванням підприємства та формою організації бізнесу. Критерії прийняття рішення при виборі правової форми організації бізнесу. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання без створення юридичної особи. Особливості фінансової діяльності приватних підприємств. Специфіка фінансової діяльності малих підприємств.

Особливості фінансової діяльності господарських товариств. Особливості фінансування акціонерних товариств. Особливості фінансової діяльності товариств з обмеженою відповідальністю. Особливості фінансової діяльності товариств з додатковою відповідальністю, повних товариств та командитних товариств. Особливості фінансової діяльності підприємств з іноземними інвестиціями. Фінансова діяльність державних та казенних підприємств.

Тема 3. Формування власного капіталу підприємства

Власний капітал підприємства, його функції та складові частини. Статутний капітал, його економічний зміст та порядок формування. Додатковий капітал підприємства та джерела його поповнення. резервний капітал підприємства, його необхідність, види та джерела формування.

Вартість залучення власного капіталу із зовнішніх джерел. Податкові аспекти формування власного капіталу підприємства. Початкове формування статутного капіталу підприємств різних форм організації бізнесу. Корпоративні права, номінальна та ринкова вартість корпоративних прав.

Збільшення статутного капіталу підприємства: цілі та джерела. Збільшення статутного капіталу за рахунок коштів інвесторів. Методи збільшення статутного фонду акціонерного товариства. Порядок розрахунку емісійного доходу, ажіо та дизажіо. Переважні права та придбання цінних

паперів нової емісії як інструмент захисту інтересів інвесторів. Розрахунок вартості переважних прав. Встановлення курсу емісії нових акцій.

Умови та механізм емісії, розміщення та обслуговування акцій. Фактори, які впливають на ринковий курс акцій. Обмін облігацій на акції. Розміщення корпоративних прав резидентів на закордонних ринках капіталів. Зміст та форми андеррайтингу.

Зменшення статутного капіталу підприємства: основні цілі, методи та порядок проведення. Деномінація та конверсія. Порядок викупу та анулювання корпоративних прав підприємства. Звіт про власний капітал підприємства, його призначення та порядок складання.

Тема 4. Внутрішні джерела фінансування підприємства

Економічний зміст внутрішніх джерел фінансування операційної та інвестиційної діяльності підприємств. Порівняльна характеристика внутрішніх та зовнішніх джерел формування власного капіталу підприємства.

Зміст, форми та джерела самофінансування підприємств. Відкрите та приховане самофінансування. Приховані резерви. Оптимізація самофінансування. Поняття тезаврації прибутку підприємства. Вплив оподаткування на розподіл та використання прибутку підприємства. Збільшення статутного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства. Cash-flow (чистий грошовий потік) як джерело фінансування підприємства. Методи розрахунку та планування Cash-flow. Показники Cash-flow. Звіт про рух грошових коштів.

Тема 5. Дивідендна політика підприємства

Зміст, значення та основні завдання дивідендної політики. Оптимізація дивідендної політики. Фактори дивідендної політики. Типи дивідендної політики підприємства. Теорії в галузі дивідендної політики. Дивідендна політика і структура капіталу. Взаємозв'язок дивідендної політики та самофінансування підприємства. Порядок нарахування дивідендів. Джерела та форми виплати дивідендів. Методи нарахування дивідендів. Виплати дивідендів корпоративними правами. Подрібнення акцій та викуп акціонерним товариством акцій власної емісії як інструменти дивідендної політики. Ефективність дивідендної політики.

Особливості нарахування дивідендів акціонерними товариствами та товариствами з обмеженою відповідальністю. Особливості нарахування дивідендів господарськими товариствами з часткою державної власності в статутному капіталі. Оподаткування дивідендів. Оподаткування розподіленого та нерозподіленого прибутку як фактор дивідендної політики.

Тема 6. Фінансування підприємства за рахунок позикового капіталу

Позичковий капітал підприємства, його складові частини та порядок формування. Визначення потреби в позичкових коштах. Порівняльна характеристика фінансування підприємств за рахунок власного та позикового капіталу. Практична діяльність підприємства щодо отримання банківської

позики. Визначення кредитоспроможності підприємства та оцінка кредитного забезпечення. Показники оцінки кредитоспроможності підприємства. Порівняльна характеристика різних видів кредитного забезпечення. Порівняльна оцінка доцільності фінансування придбання основних засобів по лізингу та на основі використання кредитних ресурсів.

Порядок залучення резидентами кредитів в іноземній валюті від іноземних кредиторів. Кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів. Умови та механізм випуску, розміщення та обслуговування облігацій. Види облігацій. Недоліки та переваги залучення коштів за рахунок емісії облігацій та одержання банківських позик.

Спеціальні форми кредитування. Комерційний кредит. Кредиторська заборгованість як джерело формування фінансових ресурсів. Вексель як інструмент короткострокового кредитування. Операції підприємства з векселями. Особливості державного кредитування підприємств та одержання державних гарантій.

Тема 7. Фінансові аспекти реорганізації підприємств

Реорганізація як специфічний напрямок фінансової діяльності підприємств. Цілі та завдання реорганізації підприємств. Форми реорганізації. Реорганізація як інструмент фінансової санації підприємств, що знаходяться в кризі.

Загальні передумови реорганізації суб'єктів господарювання. Зміст та порядок складання реорганізаційної угоди. Нормативно-правове регулювання реорганізації суб'єктів господарювання. Реорганізація, спрямована на укрупнення підприємства: злиття, поглинання, приєднання. Вертикальне та горизонтальне укрупнення підприємств. Реорганізація, спрямована на розукрупнення підприємств: поділ, виділення. Перетворення як особлива форма реорганізації. Роль перетворення в оптимізації фінансування підприємства. Порядок складання реорганізаційних балансів. Передавальний та роздільний баланси. Проблематика оцінки вартості майна підприємств у разі реорганізації. Вітчизняна практика та зарубіжний досвід реорганізації підприємств.

Тема 8. Фінансові інвестиції підприємств

Види фінансових вкладень підприємств. Фінансові інвестиції в асоційовані та дочірні підприємства. Вкладення в корпоративні права інших підприємств. Вкладення в боргові фінансові інструменти. Короткострокові фінансові вкладення. Довгострокові фінансові вкладення.

Методи оцінки фінансових інвестицій. Метод ефективної ставки відсотка, оцінка за справедливою вартістю, метод участі в капіталі. Амортизація фінансових інвестицій. Контрольний пакет корпоративних прав.

Диверсифікація фінансових вкладень, оцінка їх ризиковості та інвестиційної привабливості. Основи фундаментального аналізу. Моделі та методи оцінки вартості акцій та облігацій. Показники, які використовуються під час фундаментального аналізу для відбору найбільш інвестиційно привабливих цінних паперів: коефіцієнт бета, дохід на одну акцію, відношення ціни акції до доходу, річний розмір дивідендів.

Фінансові вкладення резидентів за межі України. Види та форми інвестицій. Необхідність та зміст законодавчого регулювання та контролю вивозу капіталу за кордон. Ліцензування фінансово-інвестиційної діяльності резидентів за межами України. Особливості оподаткування доходів, одержаних вітчизняними суб'єктами господарювання за кордоном. Фінансова та інвестиційна діяльність підприємств в офшорних зонах та у вільних економічних зонах.

Тема 9. Оцінка вартості підприємств

Економічна сутність оцінки вартості підприємства. Необхідність, завдання та принципи оцінки вартості підприємства. Вартість підприємства і середньозважена вартість капіталу. Методичні підходи до оцінки вартості підприємства. Методи, засновані на оцінці потенційних грошових потоків та доходів підприємства: метод дисконтування чистих грошових потоків; метод капіталізації доходу. Ставка капіталізації доходу. Ставка дисконту та ставка капіталізації. Майновий (витратний) підхід. Ринковий підхід в оцінці вартості підприємства: зіставлення мультиплікаторів і порівняння транзакцій.

Практична робота з оцінки вартості підприємства. Порядок здійснення оцінки. Звіт про оцінку вартості підприємства.

Тема 10. Фінансова діяльність підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин

Основні види зовнішньоекономічних операцій: імпорт, експорт, комісійні угоди, зустрічні торгові операції. Зовнішньоторговельне посередництво: брокери, комісіонери, консигнатори, дистриб'ютори. Зміст та необхідність законодавчого регулювання зовнішньоекономічних відносин суб'єктів господарювання.

Основні фінансові умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Правила щодо здійснення розрахунків у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Форми та способи розрахунків при здійсненні зовнішньоекономічних операцій: авансовий платіж, оплата після відвантаження; документарний акредитив, документарне інкасо, торгівля за відкритим рахунком. Форфейтинг як спосіб кредитування договірних зобов'язань у зовнішньоекономічній сфері.

Вплив оподаткування на ефективність зовнішньоекономічних відносин суб'єктів господарювання. Принципи митного регулювання при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Оподаткування експортних операцій. Оподаткування імпортних операцій. Застосування векселів при сплаті податкових платежів при здійсненні експортно-імпортних операцій. Державне регулювання розподілу виручки від зовнішньоекономічної діяльності в іноземній валюті.

Тема 11. Фінансовий контролінг

Контролінг як система, орієнтована на перспективний розвиток підприємства. Сутність та необхідність фінансового контролінгу. Основні завдання та функції фінансового контролінгу. Контролінг в системі фінансових служб на підприємстві. Організація фінансового контролінгу. Взаємозв'язок контролінгу та управлінського обліку.

Стратегічне планування як одна з найважливіших функцій фінансового контролінгу. Формування стратегії розвитку, визначення стратегічних факторів успіху та горизонтів планування. Довгострокове та короткострокове планування.

Інформаційне забезпечення та координація в системі функцій контролінгу. Зміст інформаційного менеджменту. Координація цілей, планів та системи забезпечення інформацією. Контроль, внутрішній аудит та консалтинг та їх роль в управлінні фінансами підприємства. Внутрішній контроль як невід'ємна складова та передумова планування. Аналіз відхилень фактичних показників від планових. Необхідність та основні завдання внутрішнього аудиту на підприємстві.

Інструменти та методи контролінгу. Вартісний аналіз, портфельний аналіз, бенчмаркінг, ABC-аналіз, аналіз сильних та слабких місць, аналіз точки беззбитковості.

Тема 12. Бюджетування на підприємстві

Бюджетування як функція фінансового контролінгу. Принципи бюджетування. Бюджетування як форма короткострокового планування.

Зміст бюджетування, види бюджетів. Система бюджетів на підприємстві. Традиційне бюджетування, нуль-базис бюджетування. Методи, прогнозування.

Визначення потреби підприємства в капіталі. Зміст та види потреби в капіталі. Потреба в капіталі для фінансування оборотних активів. Правила фінансування підприємств та їх використання в процесі бюджетування. Золоте правило фінансування. Золоте правило балансу. Правило вертикальної структури капіталу. Ефект фінансового левериджу.

Бюджет прибутків і збитків. Планування ліквідності (фінансовий план та бюджет робочого капіталу). Прогноз руху грошових коштів (Cash-flow). Планування показників балансу. Бюджетний контроль та аналіз відхилень.

БЛОК 5

ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Тема 1. Сутність та функції фінансового ринку, його роль в економіці

Предмет, мета та завдання дисципліни. Поняття «фінансового ринку» як підсистеми фінансових відносин. Сутність фінансового ринку, його характерні особливості та основні елементи. Місце та роль фінансового ринку у фінансовій системі. Основні функції фінансового ринку: забезпечення руху фінансових потоків, переливу вільних фінансових ресурсів в інвестиції; трансформація

тимчасово вільних грошових ресурсів у позичковий капітал; акумуляція грошових заощаджень та нагромаджень населення, підприємств, держави; внутрішньогалузевий, міжгалузевий, та міжнародний рух фінансових потоків; прискорення концентрації та централізації виробництва та капіталу.

Суб'єкти фінансового ринку: держава, емітенти, інвестори, позичальники, кредитори, фінансові посередники, фінансові інститути. Класифікація посередників на фінансовому ринку. Інструменти фінансового ринку, їх економічна та правова природа. Класифікація фінансових інструментів (цінні папери, позичкові угоди, валютні цінності).

Рух фінансових потоків в економіці. Заощадження та інвестиції на фінансовому ринку. Постачальники заощаджень, використання заощаджень, інвестиції та інвестори.

Тема 2. Структура фінансового ринку

Основні складові фінансового ринку, його структура, місце в загальній класифікації ринків. Первинний та вторинний ринок. Поняття кредитного ринку, ринку цінних паперів, валютного ринку. Грошовий ринок та ринок капіталів.

Поняття інфраструктури фінансового ринку, її склад. Значення інфраструктури для розвитку фінансового ринку. Система інфраструктури фінансового ринку в Україні. Національна депозитарна система в Україні, сфера її діяльності та учасники.

Види інструментів фінансового ринку: боргові та неборгові (пайові, дольові); первинні та вторинні (деривативи); короткострокові та середньо- і довгострокові; з фіксованим та невизначеним доходом; безризикові та ризикові.

Інструменти ринку позичкових капіталів, ринку цінних паперів, валютного ринку, страхового ринку, ринку золота та дорогоцінного каміння, ринку нерухомості.

Тема 3. Регулювання фінансового ринку

Правові норми регулювання фінансового ринку і розвитку його інфраструктури в Україні. Правове регулювання фондового ринку в Україні. Правові норми захисту майнових прав інвесторів. Забезпечення відкритості, прозорості інформації про емітента. Захист прав емітента. Правові основи розвитку грошового ринку і ринку банківських позичок в Україні. Особливості формування нормативної бази грошового ринку і ринку банківських позичок.

Міжнародні стандарти регулювання фінансового ринку. Міжнародне співробітництво з регулювання фінансових ринків. Регулювання фондового ринку в країнах – учасниках Європейського Союзу.

Тема 4. Фінансові посередники, їх класифікація і характеристика

Поняття фінансового посередництва. Характеристика прямого та непрямого переміщення капіталу. Фінансові інститути як посередники між суб'єктами фінансового ринку.

Банківська система: принципи побудови, цілі, механізм функціонування. Роль комерційних банків як фінансових посередників. Загальна характеристика банківських операцій. Комісійно-посередницькі банківські операції.

Поняття про небанківські спеціалізовані фінансово-кредитні установи та основні їх види. Страхові компанії. Пенсійні фонди. Інвестиційні фонди та компанії. Фінансові компанії. Кредитні спілки. Ломбарди. Ощадні інститути. Позиково-заощаджувальні асоціації. Міжбанківські об'єднання. Лізингові та факторингові компанії.

Тема 5. Ринок капіталів. Ризик та ціна капіталу

Ціна капіталу, що виражається в процентах. Структура процентних ставок фінансового ринку. Поняття «номінальної ставки». Вплив на рівень процентних ставок (ціну капіталу) інфляційних факторів. Премія за ризик, премія за ліквідність, премія за строковість. Дохід і ризик цінного паперу. Теорії структури процентних ставок (неупередженого очікування, переваги ліквідності, сегментації ринку).

Причини появи та розвитку теорій ризику. Теорія Г. Марковіца – вибір раціонального (ефективного) портфеля, що забезпечує отримання очікуваного доходу за мінімального ризику. Теорія В. Шарпа – поділ ризику на систематичний та несистематичний. Модель оцінки капітальних активів (МОКА) та її фінансове значення. Модель арбітражного ціноутворення. Теорія ефективності фінансового ринку Є. Фами. Сучасна критика теорії.

Тема 6. Грошовий ринок та його інструменти

Поняття грошового ринку, його специфіка як ринку високоліквідних фінансових активів. Інституційна модель грошового ринку. Структура грошового ринку: ринок готівкових грошей, ринок короткострокових боргових зобов'язань, обліковий, міжбанківський та валютний ринки. Функції грошового ринку.

Класифікація інструментів грошового ринку. Операції з інструментами грошового ринку. Концепція тимчасової вартості грошей. Поняття поточної та майбутньої вартості грошей. Компаундирування та дисконтування. Прості та складні ставки позичкових відсотків.

Кон'юнктура на грошовому ринку та чинники, що на неї впливають. Попит на гроші та пропозиція грошей. Чинники, що впливають на попит та пропозицію грошей. Теорія переваги ліквідності Дж. М. Кейнса. Графічна модель грошового ринку. Поняття рівноважної ставки відсотка.

Тема 7. Обліковий ринок та міжбанківський ринок

Поняття облікового ринку. Роль облікового ринку в процесі розвитку економіки. Інституціональна структура облікового ринку та її елементи.

Характеристика основних елементів облікового ринку. Онкольний та вексельний (обліковий) кредит. Види векселів. Облік та переоблік векселів. Акцептний кредит. Види цінних паперів, що знаходяться в обігу на обліковому ринку, їх характеристика. Види банківських та казначейських векселів, їх

характеристика. Комерційні векселя. Прості та переказні векселя, особливості обігу. Депозитні сертифікати, банківські акцепти. Чеки, їх види.

Характеристика міжбанківського ринку, його значення на ринку позичкових капіталів. Державне регулювання міжбанківського ринку.

Характеристика операцій на міжбанківському ринку. Міжбанківські кредити. Міжбанківські позички. Операції НБУ на міжбанківському ринку з рефінансування комерційних банків: прямі та ломбардні кредити, переоблік векселів, проведення кредитних аукціонів.

Тема 8. Валютний ринок

Сутність валюти та валютних відносин. Класифікація валют. Конвертованість валюти. Поняття валютних відносин.

Валютний ринок, його роль в системі ринкових відносин. Призначення валютних ринків. Класифікація валютних ринків. Об'єкти та суб'єкти валютного ринку. Попит та пропозиція на валютному ринку. Валютний курс.

Валютні системи та валютна політика. Особливості формування валютної системи України.

Функції валютного ринку. Валютні операції, їх класифікація. Конверсійні операції: касові, операції спот, форвардні, ф'ючерсні, опціонні, валютний своп, валютний арбітраж. Депозитно-кредитні валютні операції. Касові та строкові валютні операції. Валютна позиція банку. Хеджування валютних ризиків.

Тема 9. Ринок цінних паперів

Сутність та функції ринку цінних паперів. Фондовий ринок як частина фінансового ринку. Значення розвитку фондового ринку для процесу нагромадження капіталу.

Структура ринку цінних паперів: первинний, вторинний: біржовий та позабіржовий (вуличний).

Характеристика учасників фондового ринку: емітентів цінних паперів, інвесторів, посередників, спеціалістів (брокерів, ділерів, джоберів), державних інститутів. Інституціональні посередники на фондовому ринку, їх характеристика. Інфраструктура фондового ринку України.

Інструменти фондового ринку: облігації та акції як класичні інструменти ринку капіталів, розвиток похідних цінних паперів. Ринок облігацій. Облігація як борговий цінний папір. Класифікація облігацій та їх характеристика. Ринок державних облігацій. Державні казначейські зобов'язання, казначейські ноти та бони. Муніципальні облігації та їх особливості.

Ринок акцій. Акція як частка у статутному фонді акціонерного товариства. Класифікація та характеристика різних видів акцій. Емісія, реєстрація та розміщення акцій. Способи розміщення. Виплата дивідендів.

Дохідність цінних паперів. Класифікація цінних паперів залежно від прибутковості та фінансового ризику. Операції з цінними паперами.

Фундаментальний аналіз ринку цінних паперів, його методи та значення для вивчення ринку і прийняття стратегічних рішень. Рейтингова та фінансова оцінка цінних паперів.

Технічний аналіз ринку цінних паперів. Методи аналізу. Побудова лінійних та стовпчикових графіків. Фондові індекси. Значення технічного аналізу для прийняття рішень з купівлі-продажу цінних паперів.

Тема 10. Ринок похідних фінансових інструментів

Причини появи та розвитку ринку похідних цінних паперів. Хеджування. Деривативи в Україні. Сурогати цінних паперів, їх характеристика.

Класифікація похідних цінних паперів: форвардні контракти, їх особливості; ф'ючерсні контракти, їх значення, види; опціони, їх особливості та види; контракти своп, їх види, процентні та валютні свопи, банківський ринок своп; варанти, права власників.

Форвардні контракти, їх особливості та характеристика операцій.

Ф'ючерсні контракти, їх значення, види: короткостроковий та довгостроковий процентний ф'ючерс, ф'ючерсні контракти на казначейський вексель та індекс. Ф'ючерсні біржі. Ф'ючерсна ціна.

Опціони, їх особливості та види. Американський та західноєвропейський види опціонів. Опціон на купівлю та на продаж фінансового активу. Ціна опціону – премія.

Контракти своп, їх види. Процентні та валютні свопи, банківський ринок своп, його особливості. Варанти, права власників.

Створення ринку «синтетичних» цінних паперів. Фінансовий інжиніринг. Створення нових фінансових інструментів. Комбінація опціонів. Стелажна угода. Стренг, стреп, стріп, спред. Глобальні інвестиційні сертифікати.

Тема 11. Фондова біржа та біржові операції

Фондова біржа як організаційно оформлений, постійно діючий ринок для торгівлі цінними паперами. Основні функції фондової біржі.

Історія створення фондових бірж у західних країнах. Становлення та розвиток фондових бірж в Україні. Державне регулювання діяльності фондових бірж. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

Основи організації та роботи біржі. Статут і правила фондової біржі. Біржовий комітет, члени біржі. Котирувальна комісія. Кліринговий банк як важливий учасник централізованої системи електронного обігу цінних паперів.

Допуск цінних паперів на біржу. Лістинг, основні вимоги та умови на біржі. Котирування на фондовій біржі на підставі економічної експертизи. Включення до курсового бюлетеня та реєстрація. Правила реєстрації угод.

Способи торгівлі цінними паперами: простий аукціон, подвійний аукціон, онкольна система торгів, безперервний аукціон. Порядок котирування та визначення курсової ціни цінних паперів. Види біржових наказів та угод.

Біржові індекси зарубіжних фондових ринків: Dow Jones, DAX, Standard and Poors. Міжнародні індекси. Індекси міжнародної фінансової корпорації (IFC). Включення України до індексу IFC. Фондові індекси України.

Позабіржова торгівля цінними паперами. Розвиток позабіржової торгівлі в Україні. Позабіржова фондова торговельна система (ПФТС). Організація торгівлі цінними паперами на ПФТС. Індекс, лістинг, кліринг ПФТС.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Результати фахового вступного випробування обчислюються (за шкалою від 100 до 200):

$$P = P1 + P2 + P3,$$

де P1 – оцінка за перше питання (за шкалою 0-60).

P2 – оцінка за друге питання (за шкалою 0-60).

P3 – оцінка за третє питання (за шкалою 0-80).

Результати фахового вступного випробування оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів з урахування рівнів підготовки:

У разі отримання оцінки від 0 до 99 іспит вважається таким, який не складено і вступник до участі у конкурсному випробуванні не допускається.

Оцінювання рівня підготовки, тобто знань і умінь вступника, відбувається на підставі наступних критеріїв:

1. Правильність відповіді;
2. Ступінь усвідомлення програмного матеріалу;
3. Вміння користуватись засвоєним матеріалом.

4. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у формі усного іспиту. Для проведення вступного випробування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до вступного випробування ухвалюється рішенням приймальної комісії, про що складається відповідний протокол.

Для проведення вступного випробування головами фахових атестаційних комісій попередньо готуються екзаменаційні білети відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма фахового вступного випробування оприлюднюється на веб-сайті Університету.

Фахове вступне випробування проводиться у строки, передбачені Правилами прийому до ДБТУ.

На іспит вступник з'являється з документом, який посвідчує особу (паспорт громадянина України у вигляді книжечки, ID-картка), при пред'явленні якого він отримує екзаменаційний лист, завдання (екзаменаційний білет). Екзаменаційний білет містить завдання з тем, вказаних у програмі фахового вступного випробування. Тривалість іспиту – 2 астрономічні години.

Користуватися при підготовці друкованими, електронними або іншими інформаційними засобами забороняється.

При підготовці відповіді використовуються листи відповіді, які зберігаються після випробування в особовій справі вступника.

Результати випробування оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів за правилами, вказаними в розділі «Критерії оцінювання фахового вступного випробування» і відмічаються у «Листі усної відповіді». Рівень знань вступника за результатами іспиту заноситься також до екзаменаційної відомості і підтверджується підписами голови та членів комісії. Відомість оформляється одночасно з «екзаменаційним листом» вступника і передається до приймальної комісії в день складання фахового вступного випробування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2015. 98 с.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. Редакція станом на 01.01.2021. URL : <https://www.profiwins.com.ua/uk/legislation/kodeks/927.html>
3. Господарський Кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. Редакція станом на 27.02.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
4. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. Редакція станом на 13.02.2021. URL : <https://tax.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/kodeksi/63772.html>
5. Митний кодекс України : Закон від 13.03.2012 № 4495-VI. Редакція станом на 01.01.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
6. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Редакція станом на 25.02.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
7. Про банкрутство : Закон України від 30.06.1999 р. № 784-XIV зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
8. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України 4.05.1992 № 2343 зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Редакція станом на 14.11.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
10. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII. *Урядовий кур'єр*. 2018. № 139. Дата оновлення : 28.04.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
11. Про Державний бюджет України (на відповідний рік) : Закон України. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua>
12. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
13. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. Редакція станом на 01.01.2021. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
14. Про обіг векселів в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2374-III зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
15. Про основні напрями бюджетної політики (на відповідний рік) : Постанова Верховної Ради України. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua>
16. Про основні напрями бюджетної політики (на відповідний рік) : Постанова Верховної Ради України. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua>
17. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні : Закон України від 05.04.2001. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 29. Ст. 137. Дата оновлення : 03.07.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14#Text>
18. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
19. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових

послуг : Закон України від 12.07.2001 № 2664-III. *Урядовий кур'єр*. 2001. № 154. Дата оновлення: 01.07.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>

20. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: Наказ Міністерства фінансів України та Фонду Державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

21. Про затвердження Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки : Наказ Міністерства фінансів України від 14.02.2006 р. № 170. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

22. Методичні рекомендації по виявленню ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій по приховуванню банкрутства, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства : Наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 р. № 14 (у редакції наказу Міністерства економіки України від 26.10.2010 р. № 1361). URL : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=161074

23. Про затвердження Методичних рекомендацій застосування критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 15.03.2013 р. № 253. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

24. Про затвердження Положення про порядок регулювання діяльності банківських груп : Постанова Правління Національного банку України «» від 20.06.2012 р. № 254 зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

25. Близнюк О.П., Іванюта О.М. Ринок фінансових послуг: Навч. посіб. для студентів спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Харків : Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2017. 255 с.

26. Бюджетна система: навч. посіб. / реком. МОН України; 2-ге вид., перероб. і доп. / І. Л. Шевчук, В. О. Черепанова, Т. О. Ставерська. Харків : Видавець Іванченко І.С., 2015. 284 с.

27. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М. та ін. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. Київ, 2017. 119 с.

28. Горбач Л.М., Кадебська Е.В. Страхування : підручник. Київ : Кондор, 2016. 544 с

29. Горох О.В., Скоромна О.Ю. Фінанси аграрних підприємств: навч. посіб. Харків : ХНАУ, 2020. 226 с.

30. Горох О.В. Фінанси: навч. посіб. Харків : Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва, 2021. 190 с.

31. Гроші та кредит : курс лекцій для підготовки бакалаврів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (10 кредитів) / І. Л. Шевчук, Т. О. Ставерська, О. П. Близнюк. Харків : 2016. URL : <http://elib.hduht.edu.ua>

32. Гроші та кредит : навч. посіб. для підготовки здоб. вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Ч. 1. Гроші. І. Л. Шевчук, Т. О. Ставерська, О. В. Жилякова та ін. Харків : Видавець Іванченко

І. С., 2018. 271 с.

33. Гроші та кредит : навч. посіб. для підготовки здоб. вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Ч. 2. Кредит. / І. Л. Шевчук, Т. О. Ставерська, О. В. Жиликова та ін. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2019. 186 с.

34. Гроші та кредит : навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / Т. О. Ставерська, І. Л. Шевчук, І. С. Андрющенко. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2015. 88 с.

35. Євдокімова М. О. Місцеві фінанси: навч. посібник. Харків : ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. 2014. 343 с.

36. Європейський Союз: теорія і практика інтеграції заради успіху : навч. посіб. / за заг. ред. А. В. Матвійчука. Рівне : Волинські обереги, 2019. 155 с.

37. Жиликова О. В. Страхові послуги : навч. посіб. для студентів напряму підготовки 6.030508 Фінанси і кредит / О. В. Жиликова, І. Л. Шевчук. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2013. 184 с.

38. Зятковський І. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Чернівці : КП «Видавництво «Золоті литаври», 2016. 274 с.

39. Коваленко Д. І. Гроші та кредит : теорія і практика: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 352 с.

40. Косова Т. Д. Аналіз банківської діяльності : навч. посібник для студентів. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 486 с.

41. Кропельницька С. О., Плещ І. І. Страхові послуги : навч.-інтеракт. посіб. / 2-е вид., доп. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний ун-т ім. В. Стефаника», 2016. 390 с.

42. Крутова А. С., Андрющенко І. С. Адміністрування податків та обов'язкових платежів: навч. посіб. Харків: Видавець Іванченко І. С., 2016. 139 с.

43. Крутько М.А., Рижик І.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. П., Міжн. наук.-техн. ун-т ім. академ. Ю. Бугая, Полтав. ін-т бізн., 2021. 151 с.

44. Крутько М.А. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / М.А. Крутько, С.М. Калініченко, О.М. Гіржева, С.В. Кускова. Харків: «Міськдрук», 2016. 320 с.

45. Малій О.Г. Фінансовий аналіз. Курс лекцій. Харків : ХНТУСГ, 2018. 163 с.

46. Мединська Т. В., Чабанюк О. М. Спеціальні податкові режими: загальні положення, облік і звітність : навч.-практ. посіб. Київ : Алерта, 2017. 240 с.

47. Міщенко В.С., Нагаєва Г.О. Фінанси: навч. посібн. Харків : ХНАУ, 2020. 126 с.

48. Муніципальні фінанси : навч. посіб. / за ред. д.е.н., проф. О. П. Кириленко. Тернопіль: Астон, 2015. 360 с.

49. Наталенко Н. В. Фінанси та бюджет об'єднаної громади: навч. модуль. Київ : ІКЦ «Легальний статус», 2016. 72 с.

50. Непран А.В., Литвинов А.І. та ін. Економіка і фінанси підприємства: практикум. За ред. А.В. Непрана. Харків : Видавництво Іванченка І.С., 2021. 429 с.

51. Олійник О.В., Нагаєва Г.О. Страхування: навч. посіб. Харків : Стильна типографія, 2020. 256 с.
52. Олійник О.В., Морозова Г.С. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. Харків : Харк. нац. аграр. ун-т ім. ВВ Докучаєва, 2020. 248 с.
53. Пасічний М. Д. Фінансова політика держави : монографія. Київ : КНТЕУ, 2019. 440 с
54. Плиса В. Й. Страхування : підручник. Київ : Каравела, 2019. 512 с.
55. Податкова політика держави. Ще один великий компроміс / за заг. ред. К. І. Швабія. Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. 61 с.
56. Податкова система : навч. посіб. / за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. Харків : Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.
57. Податок на доходи фізичних осіб та єдиний соціальний внесок: новації реформ та їх наслідки : монографія. Київ : Алерта, 2018. 442 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 124).
58. Сокиринська І.Г. Журавльова Т.О. , Аберніхіна І.Г. Страховий менеджмент. Навч. посіб. Дніпропетровськ : Пороги, 2016. 301 с.
59. Сороківська М. В., Андрейків Т. Я. Фінанси підприємств: навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2015. 288 с.
60. Соціальне страхування : підручник / за ред. О. П. Кириленко та В. С. Толуб'яка. Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2016. 516 с.
61. Ставерська Т. О., Іванюта О. М. Історія фінансів : навч. посіб. Харків : ФОП Іванченко, 2013. 83 с.
62. Станкус Т., Матвєєва В. Бюджетний процес та закупівлі в органах місцевого самоврядування. Харків : Фактор, 2016. 120 с.
63. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. Київ : Алерта, 2017. 406 с.
64. Страхові послуги : навч. посіб. / Д. І. Дема, О. М. Віленчук, І. В. Дем'янюк; за заг. ред. Д. І. Деми. [3-тє вид.]. Київ : Алерта, 2017. 526 с.
65. Страховий менеджмент: опорний конспект лекцій з дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування / розроб. О.В. Жилякова. Харьков : ХДУХТ, 2017. 110 с. URL : <http://elib.hduht.edu.ua/jspui/handle/123456789/2246>
66. Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит : навч. посіб. Київ : Кондор, 2019. 592 с.
67. Трансформаційні процеси у податковій системі України : монографія / за заг. ред. І. С. Волохової. Одеса : Атлант ВОІ СОІУ, 2018. 384 с.
68. Управління фінансовою санацією підприємства: навч. посібник / А.С. Крутова, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2017. 186 с.
69. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні) : підруч. / за ред. В. О. Онищенко. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 599 с.
70. Фінанси підприємств : навч. посіб. : практикум / Н. О. Власова, Т. В. П'ятак, Т. І. Кочетова; за наук. ред. проф. Власової Н. О. Харків : Світ книг, 2020. 312 с.
71. Фінанси підприємств : підручник / Н. О. Власова, В. А. Міщенко,

Т. В. П'ятак, Т. І. Кочетова, А. В. Котлярова; за наук. ред. проф. Н. О. Власової. Харків : Світ книг, 2018. 437 с.

72. Фінанси : експрес-курс : навч. посіб. / за заг. ред. І. С. Волохової. Харків : Видавництво «ПромАрт», 2018. 262 с.

73. Фінанси : навч. посіб., рек. МОН України (лист № 1/11-8082 від 28.05.2012 р.) / А. С. Крутова, О. П. Близнюк, Л. І. Лачкова та ін. Харків : Вид-во «Лідер», 2013. 560 с.

74. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для студентів спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування / І.А. Бігдан, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова та ін. Харків : ХДУХТ, 2017. 202 с. URL : <http://elib.hduht.edu.ua/jspui/handle/123456789/1864>

75. Фісун І. В. Страхування : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2018. 240 с.

76. Dialectics of the reform of the excise taxation of tobacco products in Ukraine: eurointegration aspect / ed. by V. I. Korotun. Kiev : Alerta, 2018, 94 p.

77. Duncombe William. Lecture Notes in Public Budgeting and Financial Management. *World Scientific Lecture Notes in Economics*. Vol. 5. USA : Syracuse University, 2018. P. 336. URL : <https://doi.org/10.1142/10177>

78. Yinger John. Lecture Notes in State and Local Public Finance. *World Scientific Lecture Notes in Economics and Policy*. Vol. 8. USA : Syracuse University, 2020. P. 560. URL : <https://doi.org/10.1142/11296>

Додаткову інформацію під час підготовки вступних випробувань абітурієнт може знайти на офіційних сайтах державних органів центральної влади, галузевих міністерств або інших інформаційних порталах, зокрема:

1. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України «SMIDA». URL : <https://smida.gov.ua/>

2. Академія фінансового управління Міністерства фінансів України. URL : <http://ndfi.minfm.gov.ua/>

3. Віртуальний університет Міністерства фінансів України. URL : <http://edu.minfm.gov.ua/Pages/Default.aspx>

4. Державна аудиторська служба України. URL : <http://www.dkrs.gov.ua/>

5. Державна казначейська служба України. URL : <http://www.treasurv.gov.ua/>

6. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

7. Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень. URL : <http://www.ibser.org.ua>.

8. Інтернет-представництво Національного банку України. URL : <https://bank.gov.ua/20>

9. Львівська національна бібліотека України ім. В. Стефаника. URL : <http://www.lsl.lviv.ua/>

10. Міністерство економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL : <http://www.me.gov.ua/>

11. Міністерство фінансів України. URL : <http://www.minfin.gov.ua>.

12. Місцеві фінанси. URL : <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/rozvitok-regionu/decentralizaciya/metodichni-materiali/miscevi-finansi>

13. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL :

<http://www.nbu.gov.ua/>

14. Незалежна асоціація банків України. URL : <https://nabu.ua/ua/>

15. Офіційний сайт Асоціації міст України. URL : <http://www.auc.org.ua/>

16. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua/>

17. Офіційний сайт Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад. Асоціація громад. URL : <http://vassr.org/index.php/ua/>

18. Офіційний сайт Інституту громадянського суспільства. URL : <http://www.csi.org.ua/www/?cat=5>

19. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. URL : <http://www.budget.rada.gov.ua/>

20. Офіційний сайт Президента України. URL : <http://www.president.gov.ua/>

21. Офіційний сайт Української асоціації районних та обласних рад. Всеукраїнська асоціація місцевого самоврядування. URL : <http://uaror.org.ua/>

22. Офіційний сайт Урядового порталу. URL : <http://www.kmu.gov.ua/>

23. Репозитарій Харківського державного університету харчування та торгівлі. URL : <http://www.elib.hduht.ua>

24. Репозитарій Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка URL : <http://dspace.khntusg.com.ua/?locale=uk>

25. Урядовий кур'єр. Газета Кабінету міністрів України. URL : <http://www.ukurier.gov.ua/>

ДОДАТКИ

Зразок «Екзаменаційний білет»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний біотехнологічний університет

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії
В.о. ректора ДБТУ

_____ Тихонченко Р.С.
«_____» _____ 2022 р.

Голова фахової атестаційної комісії
_____ д. е. н., проф. А.І. Литвинов
Освітній ступінь
«Магістр»
Спеціальність
072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»
Освітня програма
«Фінанси, банківська справа та
страхування»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1
фахового вступного іспиту

1. Поняття податку, його характерні ознаки та елементи.
2. Сутність та методи бюджетного планування.
3. Види страхування життя та їх характеристика.

